

Laurinská 18, 811 01 Bratislava 1
tel: +421 2 208 501 21
e-mail: info@snslp.sk, www.snslp.sk

Odborné stanovisko

podľa ustanovenia § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (ďalej v texte len „Stredisko“) z vlastnej iniciatívy vydáva odborné stanovisko vo veci výšky príspevku za dieťa v materských školách a podmienok jeho odpustenia v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti Bratislava – Petržalka (ďalej v texte ako „MČ Petržalka“).

Postup Strediska pri vydávaní odborného stanoviska

Stredisko bolo zriadené zákonom č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov (ďalej v texte ako „zákon o zriadení Strediska“), ktorý o. i. vymedzuje úlohy a činnosť Strediska. Podľa ustanovenia § 1 ods. 2 písm. f) zákona o zriadení Strediska vydáva Stredisko odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej v texte ako „antidiskriminačný zákon“), a to z vlastnej iniciatívy alebo na požiadanie fyzických alebo právnických osôb.

O legislatívnom zámere úpravy výšky poplatku a podmienok jeho odpustenia za dieťa v materských školách v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka sa Stredisko dozvedelo pri monitorovaní dodržiavania ľudských práv a dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania vo verejne dostupných médiách. Prvotné informácie v médiách v mesiaci máj 2019 oznamovali legislatívny zámer MČ Petržalka zvýšiť poplatok za dieťa v materskej škole na sumu 300 eur mesačne pre všetky deti, ktoré nemajú trvalý pobyt v Petržalke. Deti s trvalým pobytom v MČ Petržalka mali platiť príspevok v nezmenenej výške 30 eur mesačne.

Následne aj po stretnutiach s verejnosťou k tejto problematike bolo MČ Petržalka prijaté Všeobecne záväzné nariadenie mestskej časti Bratislava - Petržalka č. 7/2019, ktorým sa mení a dopĺňa Všeobecne záväzné nariadenie č. 1/2012 zo dňa 17.04.2012 o určení výšky príspevku a spôsobe jeho platby na čiastočnú úhradu nákladov v školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti Bratislava - Petržalka v znení všeobecne záväzného nariadenia č. 4/2013, všeobecne záväzného nariadenia č. 3/2015 a všeobecne záväzného nariadenia č. 4/2019 (ďalej v texte ako „VZN o určení výšky príspevku za dieťa“).

VZN o určení výšky príspevku za dieťa v § 2 ods. 1 a 2 ustanovuje, že za pobyt dieťaťa v materskej škole do 31. októbra 2019 prispieva zákonný zástupca dieťaťa mesačne na jedno dieťa

príspevok vo výške 30 eur/mesiac/dieťa, ktorý sa znižuje na 2. dieťa o 3 eurá menej zo základnej výšky príspevku, na 3. dieťa o 5 eur menej zo základnej výšky príspevku a na každé ďalšie dieťa kumulatívne menej zo základnej výšky príspevku. Zníženie príspevku sa neuplatní na dieťa, ktorého súrodeneц navštevuje materskú školu a je rok pred začatím plnenia povinnej školskej dochádzky.

Za pobyt dieťaťa v materskej škole od 1. novembra 2019 prispieva zákonný zástupca dieťaťa (alebo ostatné osoby, ktorým bolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti) mesačne na jedno dieťa príspevok v nasledovnej výške:

- a) v prípade, že dieťa má trvalý pobyt v mestskej časti Bratislava - Petržalka minimálne 1 rok pred nástupom do materskej školy je výška príspevku 30 eur/mesiac/dieťa,
- b) v ostatných prípadoch je výška príspevku 100 eur/mesiac/dieťa. Príspevok uhradza rodič materskej škole vopred, najneskôr do 10. dňa v príslušnom kalendárnom mesiaci.

Súčasne bolo schválené Všeobecne záväzné nariadenie mestskej časti Bratislava - Petržalka č. 8/2019 zo dňa 25.06.2019 o poskytnutí zľavy z príspevku na čiastočnú úhradu výdavkov za pobyt dieťaťa v materskej škole v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti Bratislava - Petržalka.

Žiadosť o poskytnutie zľavy z príspevku na čiastočnú úhradu výdavkov za pobyt dieťaťa v materskej škole v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka vo výške 70 % sú oprávnené predložiť všetky osoby, ktorým bola zverená osobná starostlivosť o dieťa a všetci zákonní zástupcovia detí navštevujúcich materské školy v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti. A to v prípade, ak ich dieťa nemá trvalý pobyt v mestskej časti alebo má trvalý pobyt v mestskej časti v trvaní menej ako 1 rok pred nástupom do materskej školy v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti.

O podaných žiadostiach o poskytnutie zľavy z príspevku na čiastočnú úhradu výdavkov za pobyt dieťaťa v materskej škole v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti vo výške 70 % rozhodne starosta mestskej časti a predloží to na vedomie miestnemu zastupiteľstvu. Na poskytnutie zľavy z príspevku na čiastočnú úhradu výdavkov za pobyt dieťaťa v materskej škole v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti nie je právny nárok.

Vzhľadom na svoje právne postavenie a úlohy, Stredisko ako národný antidiskriminačný orgán začalo uvedené informácie z vlastnej iniciatívy formálne preskúmať z pohľadu ich zlučiteľnosti so zásadou rovnakého zaobchádzania. Ako problematICKá bola identifikovaná rozdielna výška príspevku za dieťa v materských školách podľa miesta trvalého pobytu dieťaťa 30 eur mesačne a napokon 100 eur mesačne, teda rozdiel 70 eur v neprospech detí s trvalým pobytom mimo MČ Petržalka.

Listom spis. zn. 2019/00120-1-OPS zo dňa 29.05.2019 Stredisko MČ Petržalka požiadalo o poskytnutie informácií a vyjadrenia k medializovaným informáciám. Dňa 24.06.2019 bola Stredisku doručená písomná odpoveď MČ Petržalka spis zn. 6118/2019/15-PO s prílohami.

Z doručenej informácie vyplýva, že v MČ Petržalka je v súčasnosti 24 materských škôl, kde je spolu prevádzkovaných 121 tried. Z tohto počtu sú 2 triedy špeciálne pre deti s diagnózou

autizmus. Podľa Centrálného registra spravovaného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej v texte len „MŠVVaŠ SR“) počas školského roku 2018/2019 bolo v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka evidovaných v materských školách 2 761 detí. Z tohto počtu malo 138 detí trvalý pobyt mimo Bratislavy a 308 detí malo trvalý pobyt v Bratislave mimo MČ Petržalka.

Zo súhrnného oznámenia materských škôl v jej zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka získala informáciu, že pre školský rok 2019/2020 bolo podaných 2 878 žiadostí o prijatie detí do materských škôl. Z toho po kontrole duplicitných žiadostí bolo zaznamenaných približne 1620 unikátnych žiadostí o prijatie. Počet prijatých detí do materských škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka na školský rok 2019/2020 je 869.

MČ Petržalka za obdobie posledných rokov aktívne zvyšovala kapacity svojich materských škôl. V roku 2012 bola zvýšená kapacita Materskej školy Lachova o 18 miest prerobením služobného bytu. V rokoch 2012 – 2018 bola zvýšená kapacita Materskej školy Bzovicka o 45 miest prerobením telocvične a prerobením a zväčšením priestorov kabinetov. V roku 2014 bola zvýšená kapacita Materskej školy Röntgenová o 18 miest prerobením telocvične. V rokoch 2014 - 2018 bola zvýšená kapacita Materskej školy Bulíkova o 12 miest.

V roku 2018 bola novozriadená Materská škola Vyšehradská na základe projektu financovaného z výzvy MŠVVaŠ SR. MČ Petržalka tak získala novú materskú školu s kapacitou 165 miest.

Do konca mesiaca september 2019 MČ Petržalka plánuje zvýšenie kapacít ďalších materských škôl. Materskej školy Röntgenová o 16-24 miest prerobením služobného bytu a časti pavilónu jasli. Materskej školy Lietavská o 1-18 miest prerobením určených priestorov na triedu. Materskej školy Turnianska o 6-18 miest prerobením určených priestorov na triedu. Materskej školy Lietavská o 1-5 miest doplnením sociálneho zariadenia. Materskej školy Strečnianska o 2-5 miest doplnením sociálneho zariadenia.

MČ Petržalka do budúcnosti plánuje rekonštrukciu budovy Materskej školy Turnianska na základe projektu, účelom ktorého je navýšenie kapacít. Financovanie sa bude realizovať nenávratným finančným príspevkom, o ktorý MČ Petržalka požiadala Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky v mesiaci máj 2019. Plán realizácie projektu je načasovaný na roky 2019 až 2020. Okrem zvýšenia kapacity materskej školy o 84 miest počíta tiež s dobudovaním jej priestorov a vybavenia, čo prispeje k skvalitneniu poskytovaného predprimárneho vzdelávania.

V ďalšom období MČ Petržalka plánuje rozšíriť kapacitu ďalších 4 materských škôl¹ o 96 miest, prerobením služobných bytov na triedy.

¹ Ide o Materskú školu Iljušinova, Materskú školu Turnianska, Materskú školu Ševčenkova a Materskú školu Lietavská.

MČ Petržalka svoj postup prijatím VZN o určení výšky príspevku za dieťa odôvodňuje ustanovením § 1 ods. 2 zákona o obecnom zriadení,² pričom pod svoju úlohu - starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov, podraduje aj zabezpečenie nevyhnutných kapacít v materských školách na svojom území a súčasné udržanie požadovanej kvality výchovy a vzdelávania. Za týmto účelom MČ Petržalka nakladá s príjmami, ktoré má v súlade s platnou právnou úpravou k dispozícii. MČ Petržalka poukazuje na to, že príjmy sú jej poskytnuté aj v závislosti od počtu obyvateľov s trvalým pobytom v MČ Petržalka.

Príjmy MČ Petržalka dosahované podľa počtu detí v materských školách nepokrývajú všetky náklady na deti. MČ Petržalka uvádza, že výrazný rozdiel musí dofinancovať z podielových daní (daň z príjmu fyzických osôb), čo jej poskytuje právo v rámci starostlivosti o potreby svojich obyvateľov prijímať rozhodnutia v ich záujme. Cieľom zvýhodňovania detí s trvalým pobytom MČ Petržalka pri určovaní výšky príspevku za dieťa v materských školách je tiež zvyšovanie kvality predprimárneho vzdelávania.

Stredisko sa pri príprave odborného stanoviska vo veci výšky príspevku za dieťa v materských školách a podmienok jeho odpustenia v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka dozvedelo z verejne dostupných médiách aj o ďalších obdobných prípadoch.³ Z telefonickkej komunikácie s MŠVVaŠ SR Stredisko zistilo, že viaceré prípady v minulosti v tejto problematike preskúmavala prokuratúra Slovenskej republiky.

Stredisko preto listom spis. zn. 2019/00121-2-OPS zo dňa 30.05.2019 požiadalo Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky (ďalej len „GP SR“) o poskytnutie informácií o obsahu a výsledkoch prokuratúrou uplatnených právnych prostriedkoch dozoru v súvislosti so všeobecne záväznými nariadeniami orgánmi územnej samosprávy o úprave prijímania detí na predprimárne vzdelávanie za obdobie posledných päť školských rokov.

Dňa 30.07.2019 bola Stredisku doručená písomná odpoveď GP SR spis zn. VI/1 Gd 265/19/1000-13.⁴ GP SR v nej uviedla obdobné informácie, ako v stanovisku odoslanom Združeniu miest a obcí Slovenska, ktorého podstatný obsah už bol medzičasom zverejnený.⁵

GP SR v odpovedi uvádza, že podmienky prijímania detí na predprimárne vzdelávanie vrátane príspevku za dieťa v materských školách boli v rámci pravidelných celorepublikových pracovných stretnutí prokurátorov – špecialistov pre netrestnú oblasť už viac krát rozoberané, a to v rokoch 2014 a 2018.

² Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. Obci pri výkone samosprávy možno ukladať povinnosti a obmedzenia len zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy.

³ Ide o prípady v Mestskej časti Bratislava – Staré Mesto, v Prešove a v Nitre. Mierne odlišná, ale tiež možná diskriminačná právna úprava bola prijatá aj v Mestskej časti Bratislava – Ružinov. Všetky tieto prípady Stredisko preskúmava.

⁴ Zaslaniu písomnej odpovede GP SR predchádzalo osobné stretnutie predstaviteľov GP SR a Strediska na pôde GP SR dňa 24.07.2019, kde boli prerokované doterajšie stanoviská prokuratúry.

⁵ Okrem viacerých verejných médií aj dňa 31.07.2019 na webovej stránke Združenia miest a obcí Slovenska: https://www.zmos.sk/?id_menu=0&module_action_389861_id_ci=221913#m_389861.

Zo stanovísk, ktoré boli výsledkom týchto stretnutí vyplýva, že orgány prokuratúry nepovažujú za diskriminačné, ak obce pri rozhodovaní vo veciach prijímania detí do materských škôl a určovania výšky mesačného príspevku zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu výdavkov za pobyt dieťaťa v materskej škole zriadenej obcou si vo svojich všeobecne záväzných nariadeniach upravujú podmienky tak, že preferujú deti a rodičov s trvalým pobytom na území obce, ktorá zriadila materskú školu.

GP SR poukazuje na stanoviská súdov v týchto veciach: „V tejto súvislosti krajský súd absolútne odignoroval námietku, že nižší príspevok platený obyvateľmi mesta súvisí aj s tým, že títo sú platiteľmi daní, ktoré štát cestou podielových daní poskytuje obciam v závislosti od počtu obyvateľov s trvalým pobytom v danej obci (zák. 564/2004 Z. z.). Tento argument treba vyhodnotiť ako jedno z kritérií proporcionality vo vzťahu k cieľu, ktorým je zvyšovanie kvality predprimárneho vzdelávania.“⁶

Právo na vzdelanie

Podľa čl. 42 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo na vzdelanie. Školská dochádzka je povinná. Jej dĺžku po vekovú hranicu ustanoví zákon. Občania majú právo na bezplatné vzdelanie v základných školách a stredných školách, podľa schopností občana a možnosti spoločnosti aj na vysokých školách. Zákon ustanoví, za akých podmienok majú občania pri štúdiu právo na pomoc štátu.

Podľa ustanovenia § 3 písm. c) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej v texte ako „školský zákon“), výchova a vzdelávanie podľa tohto zákona sú založené na princípoch rovnoprávnosti prístupu k výchove a vzdelávaniu so zohľadnením výchovnovzdelávacích potrieb jednotlivca a jeho spoluzodpovednosti za svoje vzdelanie.

Podľa ustanovenia § 27 ods. 1 školského zákona školy zaradené do siete škôl a školských zariadení podľa osobitného predpisu, ktoré zabezpečujú výchovu a vzdelávanie podľa tohto zákona prostredníctvom vzdelávacích programov odborov vzdelávania poskytujúcich na seba naväzujúce stupne vzdelania, tvoria sústavu škôl. Do sústavy škôl patria aj materské školy. Podporujú osobnostný rozvoj detí v oblasti sociálno-emocionálnej, intelektuálnej, telesnej, morálnej, estetickej, rozvíjajú schopnosti a zručnosti, utvárajú predpoklady na ďalšie vzdelávanie. Pripravujú na život v spoločnosti v súlade s individuálnymi a vekovými osobitosťami detí.⁷

Podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon o štátnej správe v školstve“) štátnu správu v školstve na úseku škôl a školských zariadení

⁶ Z odôvodnenia uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Svzn/1/2015 z 26.04.2017.

⁷ Ustanovenie § 28 ods. 1 školského zákona.

vykonávajú aj riaditeľ školy alebo riaditeľ školského zariadenia. Podľa ustanovenia § 5 ods. 14 písm. a) riaditeľ materskej školy rozhoduje o prijatí dieťaťa do materskej školy.

Podľa ustanovenia § 3 ods. 2 vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z. o materskej škole, do materskej školy sa prijímajú deti priebežne alebo pre nasledujúci školský rok. Miesto a termín podávania žiadosti pre nasledujúci školský rok zverejní riaditeľ po dohode so zriaďovateľom na budove materskej školy a inom verejne dostupnom mieste spravidla od 15. februára do 15. marca. Riaditeľ spolu s miestom a termínom zverejní aj podmienky prijímania detí do materskej školy. Prednostne sa prijímajú deti, ktoré dovŕšili piaty rok veku, deti s odloženou povinnou školskou dochádzkou a deti s dodatočne odloženou povinnou školskou dochádzkou. Ostatné podmienky prijímania detí určí riaditeľ a po prerokovaní s pedagogickou radou školy ich zverejní na viditeľnom mieste.

Podľa ustanovenia § 28 ods. 3 školského zákona, vzdelávanie v materských školách sa uskutočňuje za čiastočnú úhradu okrem materských škôl pri zdravotníckych zariadeniach.

Podľa ustanovenia § 28 ods. 4 školského zákona, za pobyt dieťaťa v materskej škole zriadenej orgánom miestnej štátnej správy v školstve prispieva zákonný zástupca na čiastočnú úhradu výdavkov materskej školy mesačne na jedno dieťa najviac sumou neprevyšujúcou 7,5 % sumy životného minima pre jedno nezaopatrované dieťa podľa osobitného predpisu.⁸ Výšku príspevku zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu určí riaditeľ školy. Tento príspevok sa uhradza vopred do 10. dňa v kalendárnom mesiaci.

K 1. júlu 2018 boli ustanovené sumy životného minima Opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 196/2018 Z. z. o úprave súm životného minima. Za životné minimum fyzickej osoby alebo fyzických osôb, ktorých príjmy sa posudzujú, sa považovala suma alebo úhrn súm 93,61 eur mesačne, ak ide o nezaopatrované dieťa alebo zaopatrované nepľnoleté dieťa. Išlo o životné minimum za obdobie od 1. júla 2018 do 30. júna 2018. 7,5 % tejto sumy je 7,02 eur.

K 1. júlu 2019 boli ustanovené sumy životného minima Opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 183/2019 Z. z. o úprave súm životného minima. Za životné minimum fyzickej osoby alebo fyzických osôb, ktorých príjmy sa posudzujú, sa považuje suma alebo úhrn súm 95,96 eur mesačne, ak ide o nezaopatrované dieťa alebo zaopatrované nepľnoleté dieťa. Ide o životné minimum, ktoré aktuálne platí za obdobie od 1. júla 2019 až do 30. júna 2020. 7,5 % tejto sumy je 7,20 eur.

Podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej v texte ako „zákon o obecnom zriadení“), obec samostatne rozhoduje a uskutočňuje všetky úkony súvisiace so správou obce a jej majetku, všetky záležitosti, ktoré ako jej samosprávnou pôsobnosť upravuje osobitný zákon, ak takéto úkony podľa zákona nevykonáva štát alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba.

⁸ Ustanovenie § 2 písm. c) zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Podľa ustanovenia § 6 ods. 1 zákona o obecnom zriadení, obec môže vo veciach územnej samosprávy vydávať nariadenia. Nariadenie nesmie byť v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky, a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Podľa ustanovenia § 28 ods. 5 školského zákona, výšku mesačného príspevku zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu výdavkov za pobyt dieťaťa v materskej škole zriadenej obcou určí zriaďovateľ všeobecne záväzným nariadením.⁹

Podľa ustanovenia § 28 ods. 6 školského zákona, príspevok v materskej škole sa neuhrádza za dieťa:

- a) ktoré má jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky,
- b) ak zákonný zástupca dieťaťa predloží riaditeľovi materskej školy doklad o tom, že je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi,
- c) ktoré je umiestnené v zariadení na základe rozhodnutia súdu.

Podľa ustanovenia § 28 ods. 7 školského zákona, príspevok v materskej škole na základe rozhodnutia zriaďovateľa sa neuhrádza za dieťa:

- a) ktoré má prerušenie dochádzky do materskej školy na viac ako 30 po sebe nasledujúcich kalendárnych dní z dôvodu choroby alebo rodinných dôvodov preukázateľným spôsobom,
- b) ktoré nedochádzalo do materskej školy v čase školských prázdnin alebo bola prerušená prevádzka materskej školy zapríčinená zriaďovateľom alebo inými závažnými dôvodmi; v týchto prípadoch uhrádza zákonný zástupca pomernú časť určeného príspevku.

Treba uviesť, že výška mesačného príspevku zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu výdavkov za pobyt dieťaťa v materskej škole zriadenej obcou nebola v minulosti ponechaná v celom rozsahu iba na určenie zriaďovateľa všeobecne záväzným nariadením. V období od 01.09.2008 do 31.12.2011 školský zákon obsahoval ustanovenie § 28 ods. 6, podľa ktorého „Za pobyt dieťaťa v materskej škole zriadenej obcou prispieva zákonný zástupca na čiastočnú úhradu výdavkov materskej školy mesačne na jedno dieťa sumou najviac 15% sumy životného minima pre jedno nezaopatrené dieťa podľa osobitného predpisu.“

Aktuálne stále účinný právny stav nastal až dňa 01.01.2012, kedy nadobudla účinnosť novela školského zákona - zákon č. 390/2011 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a o odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Čl. V bod 1 tejto novely školského zákona v § 28 vypustil odsek 6. Dôvodová správa návrhu zákona sa k tejto právnej úprave vôbec nevyjadruje, samotný návrh zákona túto právnu úpravu neobsahuje.

Aktuálne prijatá novela školského zákona - zákon č. 209/2019 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých

⁹ Ustanovenie § 6 ods. 1 zákona o obecnom zriadení.

zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, v čl. 1 bod 8 zmenila znenie ustanovenia § 28 ods. 5 tak, že: „Výšku mesačného príspevku zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu výdavkov za pobyt dieťaťa v materskej škole zriadenej obcou určí zriaďovateľ všeobecne záväzným nariadením, tento príspevok sa určuje jednotnou sumou pre všetky deti prijaté do materskej školy. Mesačný príspevok sa uhrádza vopred do desiateho dňa v kalendárnom mesiaci“

Podľa ustanovenia § 1 a 2 nariadenia vlády č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy, toto nariadenie upravuje kritériá a spôsob rozdeľovania výnosu dane z príjmov fyzických osôb s výnimkou dane z príjmov, ktorá sa vyberá zrážkou obciam a vyšším územným celkom. Výnos dane sa rozdelí obciam nasledovne:

a) 23 % podľa počtu obyvateľov obce s trvalým pobytom na území obce k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka, z toho 57% prepočítaný koeficientom nadmorskej výšky obce uvedeným v prílohe č. 1,

b) 32 % podľa počtu obyvateľov obce s trvalým pobytom na území obce k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka prepočítaného koeficientom v závislosti od zaradenia obce do veľkostnej kategórie; veľkostné kategórie obcí a príslušné koeficienty sú uvedené v prílohe č. 2,

c) 40 % podľa počtu žiakov (detí, poslucháčov) 1. základných umeleckých škôl, materských škôl, jazykových škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti obce k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka prepočítaného koeficientom základnej umeleckej školy, materskej školy, jazykovej školy a školského zariadenia uvedeným v prílohe č. 3, ak toto nariadenie vlády neustanovuje inak, 2. cirkevnej základnej umeleckej školy, súkromnej základnej umeleckej školy, cirkevnej materskej školy, súkromnej materskej školy, cirkevnej jazykovej školy, súkromnej jazykovej školy, cirkevného školského zariadenia a súkromného školského zariadenia na území obce, ktorých zriaďovateľom môže byť aj obec alebo krajský školský úrad, do 15 rokov veku, podľa stavu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka prepočítaného koeficientom základnej umeleckej školy, materskej školy, jazykovej školy a školského zariadenia uvedeným v prílohe č. 3a, ak toto nariadenie vlády neustanovuje inak,

d) 5 % podľa počtu obyvateľov obce, ktorí dovŕšili vek šesťdesiatdva rokov, s trvalým pobytom na území obce k 1. januáru predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podiel obce na výnose dane sa vypočítava mesačne podľa vzorca uvedeného v prílohe č. 4 nariadenia vlády č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a zaokrúhľuje sa na celé eurá.

Právo na vzdelanie a zákaz diskriminácie

V súvislosti s ústavným právom každého na vzdelanie je potrebné poukázať na čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého sa základné práva a slobody zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým, bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

Zákaz diskriminácie aj v oblasti vzdelávania ustanovuje v právnom poriadku Slovenskej republiky konkrétnejšie antidiskriminačný zákon. V ustanovení § 3 antidiskriminačný zákon každému ukladá povinnosť dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania vo vzdelávaní. Školský zákon v tejto súvislosti vo svojom ustanovení § 3 písm. d) vymedzuje, že výchova a vzdelávanie podľa tohto zákona sú založené na princípoch zákazu všetkých foriem diskriminácie a obzvlášť segregácie.

Podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi. To platí aj pre obsah medzinárodných zmlúv, ktoré zakazujú diskrimináciu v oblasti vzdelávania.

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej v texte len „Dohovor“) v čl. 14 zakázal diskrimináciu pri uplatňovaní garantovaných práv a v čl. 2 svojho dodatkového protokolu poskytol ochranu aj právu na vzdelanie.

Slovenská republika pristúpila aj k ďalším medzinárodným dokumentom, ktoré chránia práva detí, osobitne v oblasti vzdelávania.¹⁰

Podľa čl. 2 Dohovoru o právach dieťaťa, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou tohto dohovoru, sa zaväzujú rešpektovať a zabezpečiť práva ustanovené týmto dohovorom každému dieťaťu nachádzajúcemu sa pod ich jurisdikciou bez akejkoľvek diskriminácie podľa rasy, farby pleti, pohlavia, jazyka, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, národnostného, etnického alebo sociálneho pôvodu majetku, telesnej alebo duševnej nespôsobilosti, rodu a iného postavenia dieťaťa alebo jeho rodičov alebo zákonných zástupcov.

Podľa čl. 3 bod 1 Dohovoru o právach dieťaťa, záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Právna analýza v zmysle antidiskriminačnej legislatívy

Pri posudzovaní toho, či v danom prípade došlo k porušeniu zákazu diskriminácie v zmysle antidiskriminačnej legislatívy (konkrétne antidiskriminačného zákona), je nevyhnutné zaoberať sa identifikáciou a naplnením štyroch už uvedených podmienok - t. j. chránený dôvod diskriminácie, oblasť diskriminácie, forma diskriminácie a tzv. komparátor (osoba alebo skupina osôb, ktoré sa nachádzajú v rovnakej alebo porovnateľnej situácii ako obeť diskriminácie). K právnemu záveru o porušení zákazu diskriminácie je možné dospieť až vtedy, ak bolo možné v konkrétnom prípade identifikovať tieto štyri základné podmienky.

¹⁰ Dohovor o zákaze diskriminácie v oblasti vzdelávania (UNESCO 1960), Dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie z roku 1965, Dohovor o právach dieťaťa z roku 1989a iné.

Predmetný prípad je možné jednoznačne subsumovať pod jednu z oblastí diskriminácie - vzdelávanie. Účelom práva na vzdelanie je poskytnúť vzdelanie. Subjektom práva na vzdelanie je fyzická osoba bez ohľadu na jej štátnu príslušnosť. To znamená, že každá osoba má právo vzdelávať sa, nadobúdať poznatky a zručnosti, ktoré sú predmetom vzdelávania na území Slovenskej republiky.¹¹ Sociálny aspekt práva na vzdelanie požaduje od štátov, aby ho urobili prístupným a dosiahnuteľným.¹² Súčasne druhá časť tohto práva požaduje možnosť získať kvalitné vzdelanie, ktoré umožní ďalší osobnostný rozvoj a úspešné profesionálne uplatnenie sa do budúcnosti.

Materské školy sú podľa školského zákona súčasťou sústavy škôl. Patria teda do siete škôl a školských zariadení, ktorá zabezpečuje výchovu a vzdelávanie prostredníctvom vzdelávacích programov odborov vzdelávania poskytujúcich na seba nadväzujúce stupne vzdelania. V materských školách sa konkrétne poskytuje predprimárne vzdelávanie, ktoré sa uskutočňuje za čiastočnú úhradu okrem materských škôl pri zdravotníckych zariadeniach.

Čo sa týka chráneného dôvodu¹³, MČ Petržalka použité kritérium rozdielneho zaobchádzania je trvalý pobyt dieťaťa. Toto rozlišovacie kritérium je možné podradiť pod diskriminačný dôvod iné postavenie.

Ústavný súd Slovenskej republiky sa pri vymedzení obsahu chráneného dôvodu iného postavenia pridržiava vybranej argumentačnej línie Európskeho súdu pre ľudské práva¹⁴, keď konštatuje, že pod uvedený chránený dôvod možno subsumovať aj iné dôvody, ktoré Ústava Slovenskej republiky explicitne nevymedzuje. Ústavný súd Slovenskej republiky ďalej uvádza, že v prípade dôvodov subsumovateľných pod tento diskriminačný dôvod nemusí ísť nevyhnutne o také dôvody, ktoré by spočívali vo vlastnostiach spätých s osobnostnými a inými nemennými črtami človeka. Ochrana poskytovaná ustanovením o zákaze diskriminácie sa neobmedzuje na odlišné zaobchádzanie založené na vlastnostiach, ktoré sú osobné v tom zmysle, že by boli vrodené alebo nemenné.

Z pohľadu dôvodov subsumovateľných pod diskriminačný dôvod iného postavenia, tak môže ísť o dôvody spočívajúce na osobných voľbách, odrážajúcich osobnostné rysy každého človeka. Ústavný súd Slovenskej republiky tiež poznamenáva, že diskriminačný dôvod iného postavenia je potrebné vykladať v nadväznosti na predtým vymenované zakázané diskriminačné dôvody, ktoré sú nerozlučne späté s ľudskou jedinečnosťou. Inými slovami, diskriminačný dôvod iného postavenia

¹¹ DRGONEC, Ján: Ústava Slovenskej republiky – Veľký komentár. Teória a prax. – Bratislava : C. H. Beck, 2015. – s. 821.

¹² ČIČ, Milan a kol.: Komentár k Ústave Slovenskej republiky. Martin : Matica slovenská, 1997. - s. 215.

¹³ Dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti.

¹⁴ SABJÁN Nikolas, CENKNER Michal: Výklad pojmu „Iné postavenie“ z pohľadu zákazu diskriminácie v judikatúre súdov, Wolters Kluwer, 2018

treba vykladať obdobne charakteristikám pred ním menovaným, nie ako „iné postavenie“ v zmysle postavenia svojou podstatou odlišného od ostatných explicitne menovaných zakázaných dôvodov.¹⁵

Čo sa týka chránenej formy, MČ Petržalka v prijatom VZN o určení výšky príspevku za dieťa nerozlišuje kritérium trvalého pobytu pri samotnom prijímaní do svojich materských škôl, pretože takáto kompetencia jej neprináleží. Nepriamo však demotivuje a sťažuje prístup k predprimárnemu vzdelávaniu detí s trvalým pobytom mimo svojho územia požadovaním vyšších príspevkov za takéto deti v materských školách. Rozdiel predstavuje sumu 70 eur. Komparátorom v rovnakej alebo porovnateľnej situácii sú deti s trvalým pobytom v MČ Petržalka.

Na tomto mieste je potrebné k súdnemu prípadu, na ktorý poukazuje GP SR vo svojom stanovisku doručenom Stredisku, uviesť širšie súvislosti. Mesto Banská Bystrica určila svojím všeobecne záväzným nariadením rozdielnu výšku príspevku za dieťa v materských školách vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti podľa kritéria trvalého pobytu dieťaťa na území mesta (14 eur, respektíve 28 eur). Okresný prokurátor v Banskej Bystrici podal proti nemu protest, ktorému mesto nevyhovelo. Následne podal prokurátor vo veci žalobu, ktorou navrhoval, aby bol vydaný rozsudok, ktorým by sa určilo, že takéto prijaté nariadenie je v rozpore so školským zákonom, antidiskriminačným zákonom a pri vydaní predmetného všeobecne záväzného nariadenia nešlo o zákonný postup obce.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom spis. zn. 23S/137/2014 zo dňa 15.10.2014 rozhodol tak, že žalobnému petitu vyhovel. V odôvodnení rozsudku Krajský súd v Banskej Bystrici uviedol, že „vo vzťahu k materským školám neplatia školské obvody (ako ich poznáme pri základných školách) a prijatie dieťaťa nemožno explicitne viazať na trvalý pobyt v danej obci. Riaditeľ materskej školy nemôže kategorizovať mesačne príspevky zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu výdavkov pre pobyt dieťaťa v materskej škole podľa domicilu maloletého dieťaťa, pretože takýto postup je v rozpore so spomínanými medzinárodnými dokumentmi, ku ktorým pristúpila aj Slovenská republika, okrem toho aj v rozpore so samotnou Ústavou SR a zákonom o obecnom zriadení, školským zákonom, ako aj antidiskriminačným zákonom.“

„Právo na vzdelanie a aj právo na predškolskú výchovu (ochrana práv dieťaťa) je koncipované tak široko, že už aj zvýšenie príspevku na náhradu za pobyt dieťaťa v materskej škole o 100%, ktoré nemá trvalý pobyt na území Mesta Banská Bystrica, obmedzuje alebo znevýhodňuje takéto deti, aj keď je pravdou, že týmto deťom sa neznemožňuje prístup do materskej školy.“¹⁶

Po podaní odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 2Svzn/1/2015 z 26.04.2017 napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie a rozhodnutie. Najvyšší súd Slovenskej republiky v odôvodnení svojho uznesenia uviedol,

¹⁵ Odborné stanovisko Slovenského národného strediska pre ľudské práva k chráneného dôvodu iného postavenia, dostupné na:

http://www.snslp.sk/CCMS/files/K_v%C3%BDkladu_chr%C3%A1nen%C3%A9ho_d%C3%B4vodu_in%C3%A9ho_postavenia.pdf

¹⁶ Celé znenie citovaného rozsudku je dostupné na: https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/3d0d9bb3-ba8d-49bb-8581-5c25e54abdf0%3Aeaab52f2-34a3-40b0-9e21-f12e2464e775?_isufont_WAR_isufont_parentDetailPart=rozhodnutia&_isufont_WAR_isufont_parentEntityPk=138

že z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi podaného návrhu. Tieto závery krajského súdu Najvyšší súd Slovenskej republiky nepovažoval za dostačujúce.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukázal na to, že v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Kurti v. Turecko - rozsudok z 29. septembra 2005 č. 2507/02,¹⁷ Múčková v. Slovensko - rozsudok z 13. júna 2006 č. 21302/02), je jedným z princípov predstavujúcich neopomenuteľnú súčasť práva na spravodlivý proces aj povinnosť súdu riadne odôvodniť svoje rozhodnutie. Musí sa pritom vypoariadať s námietkami uplatnenými účastníkmi konania, a to spôsobom zodpovedajúcim ich závažnosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôraznil, že povinnosťou krajského súdu bolo vyrovnať sa s argumentami všetkých účastníkov súdneho konania. Túto povinnosť vnímal ako jednu z najdôležitejších súčastí základného práva na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Krajský súd sa mal teda v ďalšom konaní vysporiadať aj s námietkami odporcu o tom, že mesto má právo v rámci starostlivosti o potreby občanov robiť rozhodnutia v ich záujme. Následne Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol dva výroky, ktoré citovala aj GP SR vo svojom stanovisku a ktoré sú uvedené na strane č. 4 tohto odborného stanoviska.

Najvyšší súd Slovenskej republiky teda zrušil napadnutý rozsudok z dôvodu, že krajský súd svojím postupom spôsobil pochybnosť o zákonnosti a vecnej správnosti svojho rozhodnutia a zaťažil svoje rozhodnutie vadou, ktorá mala za následok porušenie práva odporcu na spravodlivý proces.¹⁸

Následne Krajský súd v Banskej Bystrici v ďalšom konaní meritórne nerozhodol, ale uznesením spis. zn. 23S/137/2014 zo dňa 28.06.2017 konanie zastavil z dôvodu, že po zrušení a vrátení veci na ďalšie konanie žalobca po otvorení pojednávania zobral žalobu, teda pôvodný návrh na vyslovenie nesúlady všeobecne záväzného nariadenia, späť v celom rozsahu. Uviedol, že mieni disponovať s návrhom bez ohľadu na to, že napadnuté všeobecne záväzné nariadenie bolo žalovaným prostredníctvom mestského zastupiteľstva zrušené.

Stredisko k tomuto súdnemu prípadu uvádza, že je nepochybné, že orgány samosprávy sú oprávnené prijímať všeobecne záväzné nariadenia a upravovať nimi aj výšku mesačného príspevku zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu výdavkov za pobyt dieťaťa v materskej škole. Stredisko sa nestotožňuje s právnym názorom v rozhodnutí Krajského súdu v Banskej Bystrici o šírke koncipovania práva na vzdelanie. O to viacej, že sa dotýkalo, respektíve mu konkurovalo rovnaké právo na vzdelanie, ale inej skupiny detí (s trvalým pobytom na území zriaďovateľa materských škôl).

Je však aj v takýchto situáciách nutné, aby rozhodnutia samosprávnych orgánov boli v súlade s Ústavou SR a teda aj článkom 12 Ústavy SR. Dôležité je opätovne zdôrazniť ústavnoprávny test diskriminácie, ktorý si Ústavný súd SR osvojil z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a ktorý hovorí, že „rozdielne zaobchádzanie s osobami v analogickom alebo relevantne podobnom postavení

¹⁷ Slovenský preklad dostupný na: <https://www.ustavnysud.sk/documents/10182/1270872/ESLP+8.pdf/1808814e-9212-4953-a6b9-cd5b83ae258c>.

¹⁸ Celé znenie citovaného uznesenia je dostupné na: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/44d6116e-793b-4fb8-90ef-4cfd8e5ace68%3Ad41e55ee-8f29-4d7f-8db1-0eba0ef6d87e>.

je diskriminačné, ak nemá objektívne a rozumné odôvodnenie, t. j. ak nesleduje legitímny cieľ alebo ak neexistuje vzťah rozumnej proporcionality medzi použitými prostriedkami a zámerom, ktorý sa má uskutočniť.“

Rozdielne zaobchádzanie z hľadiska trvalého pobytu dieťaťa musí mať ale objektívne a rozumné ospravedlnenie. Musí súčasne sledovať legitímny cieľ a musí existovať rozumný vzťah proporcionality medzi použitým prostriedkom a cieľom, Dosiahnutie kritérií proporcionality vo vzťahu k cieľu akcentuje v odôvodnení svojho rozhodnutia aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Svzn/1/2015 z 26.04.2017.

V súlade s uvedeným, je v prvom rade nevyhnutné zaoberať sa otázkou, či v danom prípade existuje legitímny cieľ. MČ Petržalka argumentuje svojou povinnosťou starať sa o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov a v rámci toho aj vytvárať podmienky na kvalitné a dostupné predprimárne vzdelávanie detí.

Počty materských škôl, tried, prijatých žiakov a počet žiadostí o prijatie do materských škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka sú nasledovné:¹⁹

školský rok	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
počet materských škôl	19	19	23	23	23	24
počet tried	105	112	114	114	114	121
počet prijatých žiakov	689	714	825	785 ²⁰	972	869
počet žiadostí	1420	1376	1501	1419	1588	1620

Z uvedených tabuliek je zrejmé, že počet detí v materských školách MČ Petržalka za obdobie piatich rokov vzrástol o 15% a približne o rovnaký počet vzrástol aj počet žiadostí o prijatie.

MČ Petržalka poskytla Stredisku informácie o počte detí v svojich materských školách podľa miesta ich trvalého bydliska iba ku školskému roku 2018/2019. Z evidovaných 2761 detí navštevujúcich materské školy v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka bolo 138 detí s trvalým pobytom mimo Bratislavu a 308 detí s trvalým pobytom v Bratislave mimo MČ Petržalka. Celkovo teda išlo o 446 - 16% detí, ktoré navštevovali materské školy v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka s trvalým pobytom mimo MČ Petržalka.

Stredisko rovnako nedisponuje komplexnou informáciou, aké boli pomery detí v žiadostiach o prijatie za jednotlivé roky čo do ich trvalého pobytu v MČ Petržalka a mimo MČ Petržalka. Z informácii poskytnutých MČ Petržalka Stredisku vyplýva, že za školský rok 2019/2020 bolo z 1620 žiadostí 292 - 18% nepetržalských detí. V prípade, ak by do materských škôl v MČ Petržalka boli

¹⁹ Informácie z písomnej odpovede MČ Petržalka.

²⁰ Pokles prijatých detí o 40 oproti školskému roku 2016/2017 bol spôsobený tým, že v materských škôlkach bol vyšší počet detí pred začatím povinnej školskej dochádzky - o 154 detí viac ako školskom roku 2016/2017.

prijaté iba deti s trvalým pobytom v MČ Petržalka, MČ Petržalka tvrdí, že by mohla umiestniť skoro 90% detí, ktoré spĺňajú kritérium trvalého pobytu a k 31.08.2018 dovŕšia 3 roky veku.²¹

Situácia je čo do pomeru počtu detí s trvalým pobytom v MČ Petržalka a mimo MČ Petržalka v žiadostiach o prijatie²² a u prijatých detí²³ v materských školách v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka minimálne pri porovnaní dostupných informácií vyrovnaná. Približne podobné percento žiadateľov s trvalým pobytom mimo MČ Petržalka a prijatých detí s trvalým pobytom mimo MČ Petržalka z celkových počtov oboch skupín detí²⁴ neindikuje nerovné zaobchádzanie pri prijímaní do materských škôl v MČ Petržalka z dôvodu miesta trvalého pobytu.

Túto legitímnu požiadavku nediskriminácie pri prijímaní do materských škôl podľa antidiskriminačného zákona aj školského zákona akcentuje aj MŠVVaŠ SR vo svojom materiáli Prijímanie detí na predprimárne vzdelávanie v materskej škole aktualizácia.²⁵

Javí sa teda, že princíp rovnoprávnosti prístupu k výchove a k vzdelávaniu bol v rámci štátnej správy školstva v Petržalke dodržaný.

To z pohľadu úloh samosprávy pre MČ Petržalka znamená, že dlhodobou kapacitne nie je schopná zabezpečiť miesta vo svojich materských školách pre stovky svojich maloletých obyvateľov. Z doručeného písomného stanoviska MČ Petržalka pritom vyplýva, že priebežne každý rok sa používajú externé aj interné zdroje financovania a realizujú sa stavebné na aktivity na získavanie ďalších miest v materských školách pre deti. Ani to však nepostačuje. Na druhej strane, približne pätina miest v materských školách v MČ Petržalka by mohla byť obsadená deťmi s trvalým pobytom mimo MČ Petržalka.

MČ Petržalka ako orgán územnej samosprávy nemá priamy vplyv na prijímanie detí do materských škôl²⁶. Pritom sa podieľa na financovaní prevádzky materských škôl zo svojho rozpočtu vo forme výdavku. Súčasne sú zdroje jej výdavkov tvorené aj z príjmov z podielu na výnose dane z príjmov fyzických osôb jej obyvateľov.

Stredisko usudzuje, že prijaté VZN o určení výšky príspevku za dieťa a jeho ciele možno skutočne považovať za legitímne. Akceptovateľným legitímnym cieľom môže byť v podstate akýkoľvek široko poňatý verejný záujem. Za legitímny cieľ je Európsky súd pre ľudské práva pripravený považovať v podstate akýkoľvek cieľ, ktorý je hodnotovo zlučiteľný s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd a je rozumne zdôvodnený. Stredisko považuje cieľ MČ Petržalka za legitímny, ktorým je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich

²¹ Informácia z písomnej odpovede MČ Petržalka.

²² Údaj zo školského roku 2019/2020 – 18%.

²³ Údaj zo školského roku 2018/2019 – 16%.

²⁴ Žiadatelia o prijatie a prijatí.

²⁵ Dostupné na: https://www.minedu.sk/data/files/8118_prijimanie-deti-na-predprimarne-vzdelavanie_aktualizacia-august-2018.pdf.

²⁶ Vylučuje to už spomínaný zákon o štátnej správe v školstve.

obyvateľov, konkrétne zabezpečenie nevyhnutných kapacít v materských školách na svojom území a súčasne aj udržanie požadovanej kvality výchovy a vzdelávania.

Medzi odlišným zaobchádzaním, ktoré sa snaží MČ Petržalka objektivizovať a racionalizovať a legitímnym cieľom v podobe MČ Petržalka formulovaného verejného záujmu, musí byť skutočná súvislosť. Nemusí ísť o kauzalitu, no prinajmenšom musí ísť o koreláciu.²⁷

Ďalším krokom je preto vyhodnotenie proporcionality medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom. Stredisko je totiž toho názoru, že tak ako sú orgány samosprávy sú oprávnené prijímať všeobecne záväzné nariadenia a upravovať nimi aj výšku mesačného príspevku zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu výdavkov za pobyt dieťaťa v materskej škole, sú aj limitované v tom, ako s týmto oprávnením naložia.

Alternatívne názory, že ide o kompetenciu, do ktorej nie je možné zasahovať, Stredisko považuje za neprijateľné. Každý normatívny právny akt orgánu verejnej správy musí spĺňať požiadavku zlučiteľnosti s platným právnym poriadkom, a to aj v otázke spomínanej proporcionality.

Za týmto účelom Stredisko porovnávalo vzťah výdavkov MČ Petržalka na materské školy, počtu detí a nákladov na jedno dieťa mesačne za roky 2014 – 2019:²⁸

rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
výdavky materské školy bežné/kapitálové	4 300 792/ 10 629	4 580 143/ 13 460	5 114 936/ 15 978	5 543 451/ 63 382	6 861 410/ 49 644 ²⁹	7 412 409/ 0 ³⁰
počet detí	2416	2583	2616	2618	2787	2781
náklady na 1 dieťa mesačne	148	148	163	176	205	222

Je zrejmé, že bežné výdavky MČ Petržalka na materské školy vzrástli za 5 rokov o 72%. V prepočte na jedno dieťa vzrástli výdavky o 50%. Zvyšujú sa teda ako celkovo, tak aj na jedno dieťa. Pravidelne každý rok tiež MČ Petržalka má na materské škôlky aj kapitálové výdavky v rozsahu niekoľko desiatok tisíc eur.

To všetko v situácií dlhodobo stagnujúceho pomeru prijatých a neprijatých detí, mierne v prospech počtu každoročne prijatých detí v porovnaní s počtom každoročne neprijatých detí. Tiež pri rastúcich absolútnych číslach neprijatých detí s trvalým pobytom v MČ Petržalka do jej materských škôlok.

²⁷ KMEC, J. – KOSAŘ, D. – KRATOCHVÍL, J. – BOBEK, M. Evropská úmluva o lidských právech: Komentár. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 1224.

²⁸ Zdroj: <https://www.petrzalka.sk/?s=rozpo%C4%8Det>.

²⁹ Očakávaná skutočnosť.

³⁰ Návrh.

Vzťah celkových príjmov rozpočtu MČ Petržalka, príjmov MČ Petržalka z podielu na výnose dane z príjmov fyzických osôb, výdavkov rozpočtu MČ Petržalka na materské školy a percentuálny podiel týchto výdavkov v prípade ich pomerného hradenia z príjmov MČ Petržalka z podielu na výnose dane z príjmov fyzických osôb za roky 2014 – 2019:³¹

rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
celkové rozpočtové príjmy	32 187 663	29 457 416	31 999 542	37 181 159	38 947 116 ³²	39 457 969 ³³
podiel na výnose dane z príjmov FO	7 998 971	9 176 303	10 643 683	11 703 156	16 004 334	17 359 254
podiel príjmu z dane z príjmov FO na celkových príjmoch rozpočtu	25%	31%	33%	32%	41%	44%
celkové rozpočtové výdavky	31 758 731	27 972 741	30 345 184	35 666 011	38 947 116 ¹⁸	39 457 969 ¹⁹
výdavky na materské školy bežné	4 300 792	4 580 143	5 114 936	5 543 451	6 861 410 ¹⁸	7 412 409 ¹⁹
podiel výdavkov na materské školy na celkových výdavkoch rozpočtu	14%	16%	17%	16%	18%	19%

Z údajov v tabuľke vyplýva, že podiel dane z príjmov fyzických osôb na celkových príjmoch rozpočtu MČ Petržalka kontinuálne rástol. Čo je však dôležitejšie, v sledovanom období rokov 2014 – 2019 neustále rástol aj podiel výdavkov na materské školy v rámci celkových výdavkov jej rozpočtu, tak ako to tvrdí MČ Petržalka vo svojom vyjadrení.

MČ Petržalka uvádza, že náklady na deti v materských školách musí výrazne dofinancovať z podielových daní (daň z príjmu fyzických osôb). Konkrétne výšky a zdroje financovania z jej rozpočtov nie sú zjavné. V rokoch 2018 a 2019 MČ Petržalka deklaruje vyrovnané celkové rozpočtové príjmy a celkové rozpočtové výdavky, obe sumy sú teda rovnaké. To umožňuje pri odhade pomerného použitia príjmov MČ Petržalka z podielu dane z príjmov fyzických osôb a použitia podielu výdavkov na materské školy na celkových výdavkoch rozpočtu získať výšku sumy z podielu dane z príjmov fyzických osôb použitéj na financovanie výdavkov materských škôl.

V tejto súvislosti podľa dôvodovej správy k novele školského zákona je potrebné rešpektovať spôsob financovania materských škôl podľa nariadenia vlády SR č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy v znení neskorších predpisov. Ak obec určí rozdielnu výšku príspevku na čiastočnú úhradu výdavkov za pobyt dieťaťa v materskej škole napriek tomu, že z verejných zdrojov dostáva rovnakú výšku finančných prostriedkov na každé dieťa bez rozdielu

³¹ Zdroj: <https://www.petrzalka.sk/?s=rozpo%C4%8Det>.

³² Očakávaná skutočnosť.

³³ Návrh.

jeho veku, je to v rozpore s antidiskriminačným zákonom.³⁴ Tu treba podotknúť, že MČ Petržalka argumentuje použitím zdrojov dofinancovania svojich materských škôl z podielových daní (daň z príjmu fyzických osôb) nielen detí, ale všetkých svojich obyvateľov, čiže nejde o túto situáciu.

Za kalendárny rok 2018 ide o takto vymedzenú sumu vo výške 2 813 178 eur.³⁵ V prepočte na jedno dieťa v materskej škole (celkový počet detí 2 787) je to suma 84 eur mesačne. Za rok 2019 tak ide o sumu 3 261 460 eur. V prepočte na jedno dieťa v materskej škole (celkový počet detí 2 781) je to suma 98 eur mesačne.

Stredisko považuje takto získané sumy 84 eur resp. 98 eur za orientačné. Ako už bolo uvedené, MČ Petržalka môže na výdavky materských škôl použiť iné percento sumy ako je percento podielu dane z príjmov fyzických osôb na celkových príjmoch rozpočtu a aj výdavkoch svojho rozpočtu (keďže ide o rovnaké sumy) za roky 2018 a 2019. Vzhľadom na tvrdenie MČ Petržalka, že náklady na deti v materských školách musí výrazne dofinancovať z podielových daní, je tu odôvodnený predpoklad, že k výrazne nižšiemu ako pomernému použitiu príjmov MČ Petržalka z podielu dane z príjmov fyzických osôb na výdavky na materské školy nedochádza.

Keďže za pobyt dieťaťa v materskej škole zriadenej orgánom miestnej štátnej správy v školstve je zákonný zástupca prispievať na čiastočnú úhradu výdavkov materskej školy, je potrebné zaujať stanovisko k tomu, či určenú výšku príspevku za dieťa v materských školách 100 eur je možné považovať za spravodlivý príspevok vzhľadom na odhadnuté aktuálne náklady na 1 dieťa mesačne 222 eur.

Termín prispieť možno chápať ako činnosť smerujúcu k pomoci pri získaní, schopnosť dopomôcť k niečomu, čiže aktívne sa zúčastniť realizácie aj poskytnutím finančného príspevku.³⁶ Znamená to, že pokiaľ rodič dieťaťa prispieva na jeho náklady za pobyt v materskej škole, má sa podieľať na ich celkovej výške, nie ju celú hradiť. 100 eur predstavuje zo sumy 222 eur podiel 45 %. Oproti sume 30 pre petržalské deti je to viac ako trojnásobok.

Vychádzajúc z teritoriálneho či regionálneho vymedzenia priemernej mesačnej mzdy obyvateľov Slovenska, bola priemerná nominálna mesačná mzda najvyššou práve v Bratislavskom kraji (1 310 eur). V ostatných krajoch sa pohybovala od 777 eur v Prešovskom kraji do 965 eur

³⁴ Úplné znenie dôvodovej správy je dostupné na:

<https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=465981>

³⁵ 41% zo sumy 6 861 410 eur.

³⁶ Zdroj: Elektronický lexikón slovenského jazyka

v Trnavskom kraji.³⁷ V roku 2017 dosiahla priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch s 20 a viac zamestnancami v Košickom kraji 1 027 eur.³⁸

Aj vzhľadom na to podiel príspevku 45 % ako aj celkovú sumu príspevku, ktorým musia rodičia detí s trvalým pobytom mimo MČ Petržalka prispievať na deti v materských školách v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka, považuje Stredisko za primeranú. Súčasne však za veľmi sa blížiacu neprimeranej hranici. Pokiaľ by bolo VZN o určení výšky príspevku prijaté v pôvodnom návrhu 300 eur, túto sumu v žiadnom prípade nemožno považovať za primeranú, ale likvidačnú.

Opodstatneným je tiež posúdenie otázky primeranosti rozdielu medzi sumami 30 eur a 100 eur, čo je suma 70 eur, ako aj k tomu, že násobok týchto dvoch súm je viac ako trojnásobný.

Ani novoprijatá právna úprava v školskom zákone nelimituje hornú hranicu výšky príspevku za dieťa v materských školách. To znamená, že sám zákonodarca si uvedomuje, že financovanie prevádzky a ďalšieho rozvoja materských škôl je pre obce a mestá na Slovensku veľmi náročné aj v tejto dobe a je potrebné mu ponechať flexibilitu.

Jednotlivé mestské časti Bratislavy majú výšku príspevku za dieťa v materských školách nastavenú pomerne rôznorodo, v rozsahu od 12,25 eur, až do sumy 50 eur. Konkrétne Staré Mesto 45/90 eur, Nové Mesto 35 eur, Vrakuňa 25 eur, Podunajské Biskupice 21 eur (je návrh na zvýšenie na 30 eur), Rača 12,25 eur, Vajnory 27 eur, Karlova Ves 30 eur, Lamač 18/25 eur, Devín 20 eur, Záhorská Bystrica 50 eur, Jarovce 50 eur, Rusovce 50 eur, Čuňovo 30 eur (návrh).³⁹

Určenie náležitaj, vhodnej miery výšky príspevku za dieťa v materských školách v MČ Petržalka nemožno hodnotiť bez tohto kontextu. Navyše táto suma (v MČ Petržalka dve sumy) neodráža iba absolútne čísla, ale množstvo ďalších faktorov, ktoré sú v jej pozadí (finančná kondícia mestskej časti, miera a pomer podpory jednotlivých oblastí života obce, výška nákladov na materské školy, získané externé zdroje z grantov a mnohé iné).

Akú reálnu prekážku pre zotrvanie dieťaťa s trvalým pobytom mimo mestskej časti v materskej škole MČ Petržalka suma 100 eur vytvorí, je možné vzhľadom na účinnosť právnej úpravy od 01.11.2019 len odhadovať. Z tohto dôvodu, výšky priemernej mesačnej mzdy v Bratislave, chronickému nedostatku miest v materských školách, aktivitám MČ Petržalka, ktoré, napriek všetkej

³⁷ Dostupné online:

https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/products/informationmessages/inf_sprava_detail/d757449e-645d-4c07-8a84-397ea5e92893/tut/p/z1/tVJNc9owFPwtOfgovweSkZybYFI-ApmGIAK6dIQR2AFbjq3a4d9H7uSSmSRND9VF0szuvl2tQMEGVKGb7KhdZgt99vetGvy651MxHPYk4nBOcTq7fbiJL71x6sI1m8B4m55g9Mf8vt4OWM9ZBGoZ_k_QYFKCle6FLZ2V-uU1CeSFQeiTy5Af7BV7t00hSF1WenmEmBTG3fy-55HnLHYkAGL9oQlyInQghEac6MjE_dFTDv5Msn2sP0Sev23vF0c_GBJ9Hz1Bzlaywnjc0QxH0c4lZPVMr6nFCV9B_XyisfUe-IceehzWTWZaWBXdY5zh4R8jThBmoLJdHrZJHmLIBUfKuWB9Fg8iSrvO-9VitDh6We3SrgwLmy9pe2r2-PSkpO_UFs48O9j8j1L9HFnsqPAWK3MwlanC35X_ralzZX0dYIBt24ZHa49nEyY2D_A9Smpr7-8tEsp8lQit6IafD4oYytbvOczOXV1cvkAxdYw!!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

³⁸ Dostupné online: <https://michalovce.dnes24.sk/dostavate-presne-tolko-viac-ci-menej-takato-bola-priemerna-mzda-v-okrese-michalovce-301053>

³⁹ Zdroj: Príslušné všeobecne záväzné nariadenia jednotlivých mestských častí, dostupné na ich informačných stránkach.

snahe, majú reálny efekt pomer neprijatých detí udržať, no nie znižovať, stúpajúcim nákladom na materské školy a mnohé ďalšie faktory uvedené v tomto odbornom stanovisku Stredisko považuje sumu 100 eur za primeranú.

V tomto kontexte Mestská časť Bratislava - Staré Mesto má určenú výšku príspevku za dieťa v materských školách v sume 45/90 eur (podľa miesta trvalého pobytu dieťaťa), Mestská časť Bratislava - Vajnory obdobne v sumách 18/25 eur, mesto Prešov 20/40 a mesto Nitra 20/65 eur. Ide teda o rozptyl násobkov od dvojnásobnej sumy až po 3,25 násobok. Tento násobok je však tiež podmienený aj nižšou sumou pre deti s trvalým pobytom v mestskej časti/meste. Aj vzhľadom na uvedené, s prihliadnutím na to, že táto suma v MČ Petržalka nie je najvyššia, Stredisko ani násobok súm 30 a 100 eur nepovažuje za neprimeraný. Ako však už bolo uvedené, kombináciu násobku a hornej sumy pre „mimopetržalské“ deti v aktuálnej výške považuje za blížiacu sa limitu.

K tejto problematike Stredisko podotýka, že rozhodovacia a z nej vychádzajúca interpretačná prax slovenských súdov predovšetkým priamo k otázke primeranosti nerovnosti je veľmi stručná. Táto skutočnosť neposkytuje dostatočný základ na objektivizáciu hodnotenia primeranosti, určenia jej jednotlivých kritérií, ich významu a vzájomnej súvislosti. Stredisko považuje za potrebné, aby sa tento stav podarilo do budúcnosti postupne meniť.

Rovnako za mimoriadne dôležitú považuje Stredisko možnosť podať žiadosť o poskytnutie zľavy z príspevku na čiastočnú úhradu výdavkov za pobyt dieťaťa v materskej škole v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka. Možnosť zníženia až do výšky 70 %, teda až na úroveň 30 eur ako pre petržalské deti, je veľmi dôležitá v kontexte práv viacerých podskupín detí z celkovej skupiny detí s trvalým pobytom mimo MČ Petržalka. Či už ide o dvoch či viacerých súrodencov, v limite jedného roka prisťahované či odsťahované deti z MČ Petržalka, deti čo nemajú v mieste svojho trvalého bydliska žiadnu dostupnú škôlku, deti rodičov, ktorí sú nezamestnaní, stratia zamestnanie, stanú sa dlhodobo práceneschopnými či invalidnými.

Pokiaľ ide o otázku možného ospravedlnenia rozdielného zaobchádzania, t. j. otázku proporcionality a vzťahu primeranosti a nevyhnutnosti opatrenia k sledovanému cieľu, je potrebné tiež vykonať odhad dopadu prijatého opatrenia na určený cieľ.

MČ Petržalka začala medializovať návrh právnej úpravy a prijala právnu úpravu (jún 2019) v čase, keď prakticky už bolo takmer nemožné pre rodičov detí s trvalým bydliskom mimo MČ Petržalka, ktoré materské školy v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka navštevovali, alebo práve boli do nich prijaté na nasledujúci školský rok 2019/2020, pokúsiť sa podať žiadosť a dosiahnuť prijatie v inej materskej škole. Mnohé materské školy síce deklarujú možnosť prijať dieťa kedykoľvek počas školského roku, táto možnosť je ale v kontexte preplnenosti dostupných kapacít skôr iba hypotetická.

Podanie žiadosti (a následné prijatie) u detí s trvalým pobytom mimo MČ Petržalka (s predpokladom rovnakého trvalého pobytu aj u ich rodičov), na úkor materskej školy v mieste trvalého bydliska, malo nepochybne svoje dôvody. U detí s trvalým pobytom v Bratislave ale mimo

MČ Petržalka bola a stále je jedným zo zásadných dôvodov nedostatočná kapacita verejných materských škôl.

Tá vedie rodičov detí v predškolskom veku starších ako 3 roky, v snahe zabezpečiť im predškolskú výchovu a vzdelávanie, k rôznym núdzovým postupom, predovšetkým k viacnásobnému podávaniu žiadostí o prijatie do materských škôl vo svojej, ale aj v iných mestských častiach, v snahe zvýšiť šance na prijatie dieťaťa čo i len do jedinej materskej školy. Dôležitá je samozrejme aj potreba rodičov mať priestor počas obvyklých hodín v pracovnom týždni vykonávať prácu, či inú potrebnú aktivitu (starostlivosť o iné maloleté dieťaťa, či inú závislú osobu, príprava na budúce povolanie štúdiom, dodržiavanie liečebného režimu a podobne).

U detí s trvalým pobytom mimo Bratislavy je rozmer pracovnej aktivity ich rodičov počas dňa výraznejší, pretože je pravdepodobné, že výber materskej školy v Bratislave (konkrétne MČ Petržalka) je pri trvalom pobyte mimo Bratislavy ako u dieťaťa tak aj u rodiča dominantný práve z dôvodu práce rodiča dieťaťa v Bratislave. Iným pragmatickým dôvodom môže byť skutočnosť, že v mieste trvalého bydliska dieťaťa mimo Bratislavy žiadna (dostupná) materská škola nie je.

Tieto skutočnosti znamenajú, že nie je dôvodné predpokladať, že v školskom roku 2019/2020 signifikantne ubudne počet už prijatých detí s trvalým pobytom mimo MČ Petržalka, ktoré budú navštevovať jej materské školy. Dá sa predpokladať odchod detí v jednotkách, maximálne v niekoľkých desiatkach. To z hľadiska proporcionality a dosiahnutia stanoveného cieľa znamená, že prijaté VZN o určení výšky príspevku za dieťa skôr dosiahne svoj cieľ zlepšiť prístup k predprimárnemu vzdelávaniu pre petržalské deti získaním dodatočných finančných prostriedkov na rozšírenie kapacít a skvalitnenie vzdelávania ako cieľ rýchleho uvoľnenia kapacít.

Nedôjde teda k naplneniu vymedzeného legitímneho cieľa priamo, uvoľnením obsadených miest v materských školách v MČ Petržalka deťmi s trvalým pobytom mimo MČ Petržalka. Ako už bolo zdôvodnené, je vysoko nepravdepodobné až vylúčené, že sa podarí, že je vôbec reálne možné, dosiahnuť pre vyšší počet detí s trvalým pobytom mimo MČ Petržalka prijatie na inú materskú školu.

K nepriamemu naplneniu legitímneho cieľa Stredisko poukazuje na to, že v školskom roku 2018/2019 bolo 16% - 446 detí s trvalým pobytom mimo MČ Petržalka, ktoré navštevovali materské školy v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka. Pri predpokladanom miernom znížení tohto podielu o 1-2 % možno predpokladať cca 400+ detí s trvalým pobytom mimo MČ Petržalka v jej materských školách na nasledujúce obdobie. To pri mesačnej sume 70 eur navyše za jedno dieťa predstavuje sumu 28 000 eur mesačne. Za obdobie od 01.11.2019 do 31.12.2020⁴⁰ to môže byť suma so zohľadnením prázdnin, či znížení základnej sumy 100 eur cca 300 000 až 350 000 eur.

Uvedenú sumu možno považovať za relevantnú sumu, ktorá môže prispieť k výstavbe či prestavbe a tým k zvýšeniu kapacity materských škôl, ako aj napomôcť k skvalitneniu poskytovaného predprimárneho vzdelávania.

⁴⁰ Dôvod vymedzeného časového obdobia bude vysvetlený v ďalšom texte.

Celý postup MČ Petržalka pri prijímaní VZN o určení výšky príspevku považuje Stredisko za časovo nevhodne zvolený. Nielen z pohľadu nedostupnosti termínov na podávanie žiadosti o prijatie do materskej školy pre nasledujúci školský rok, ale aj z pohľadu simultánne prebiehajúceho legislatívneho procesu.

Stredisko pripomína, že návrh zákona, ktorým sa mali zmeniť relevantné ustanovenia školského zákona, bol doručený Národnej rade Slovenskej republiky už dňa 24.04.2019. Zákon bol publikovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky dňa 16.07.2019 pod číslom 209/2019. Dňa 01.01.2021 nadobudne účinnosť zmena znenia ustanovenia § 28 ods. 5, do 31.12.2020 teda bude platiť pôvodné znenie.

Je teda zrejmé, že v čase pomerne širokej medializácie navrhovanej právnej úpravy na celoštátnej úrovni, ktorá po nadobudnutí účinnosti spôsobí obsolétnosť každej právnej úpravy rozlišujúcej sumy pre deti prijaté do materskej školy, MČ Petržalka takúto parciálnu právnu úpravu prijala. Aj keď si bola vedomá obmedzeného časového obdobia na napĺňanie jej cieľa a tým nepochybne zníženia zamýšľaného efektu.

Stredisko takýto postup musí preto zhodnotiť kriticky, vykazujúci istú mieru tendenčnosti. V plnom rozsahu nezohľadňujúci najlepší záujem dieťaťa. Vo vzťahu k ústavnej úprave základného práva na vzdelanie a kultúrnym právam Ústavný súd Slovenskej republiky uviedol, že „Kultúrne práva... sú právami druhej generácie, ktorých podoba a obsah v podstatnej miere závisí od ekonomických a hospodárskych možností štátu. Ústavná úprava týchto práv nemôže byť postavená len na demonštrácii politickej vôle, nemôže byť preto tendenčná a populistická. Musí byť predovšetkým reálna a prakticky udržateľná, aby umožňovala jednotlivcovi dosahovať osobné ciele.“⁴¹.

Stanovené výšky príspevku za dieťa v materských školách a podmienok jeho odpustenia v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka môžeme považovať za prípustné vo vzťahu k uvedeným faktorom. Z uvedeného dôvodu považuje Stredisko danú úpravu za súladnú s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, t. j. podľa právneho názoru Strediska nedošlo k neodôvodnenému rozdielnemu zaobchádzaniu. Právny názor národného antidiskriminačného orgánu nevyklučuje právo podania sťažnosti na Ústavný súd SR pre rozpor všeobecne záväznej normy s čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky, keďže toto stanovisko nemá záväzný charakter.

Stredisko však pozitívne prijíma aktuálne prijatú novelu školského zákona - zákon č. 209/2019 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V postavení národnej ľudskoprávnej inštitúcie a národného antidiskriminačného orgánu Stredisko tiež zdôrazňuje, že vzhľadom na obmedzenú časovú účinnosť VZN o určení výšky príspevku za dieťa by MČ Petržalka mala prehodnotiť jej realizáciu už od samého začiatku, alebo aspoň po vyhodnotení napĺňania jej cieľov po niekoľkomesačnom období.

⁴¹ PL. ÚS 19/08

Pokiaľ sa MČ Petržalka rozhodne VZN o určení výšky príspevku za dieťa uplatňovať v celom dovolenom časovom období 14 mesiacov⁴² Stredisko odporúča, aby MČ Petržalka do 30.10.2019 pripravila a zverejnila metodický materiál o transparentných a spravodlivých podmienkach zníženia príspevku až do výšky 70 %, za účelom rovnakého rozhodovania a dôslednej ochrany ohrozených podskupín detí z celkovej skupiny detí s trvalým pobytom mimo MČ Petržalka.

Záver

Stredisko vydalo predmetné odborné stanovisko s cieľom posúdiť súlad prijatého VZN o určení výšky príspevku za dieťa s Ústavou Slovenskej republiky a antidiskriminačným zákonom. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, Stredisko, v postavení národného antidiskriminačného orgánu dospelo k záveru, že prijaté VZN o určení výšky príspevku za dieťa je v súlade s právom na rovnaké zaobchádzanie, a teda aj s ústavným antidiskriminačným normatívom.

Strediskom vykonaný test proporcionality zistil, že rozdielne zaobchádzanie s deťmi pri určovaní výšky príspevku za dieťa v materských školách a podmienok jeho odpustenia v zriaďovateľskej pôsobnosti MČ Petržalka podľa trvalého pobytu dieťaťa nie je diskriminačné. Existuje rozumné odôvodnenie takéhoto postupu, ktorý má objektívne vysvetlenie. Súčasne tento nerovnaký prístup sleduje legitímny cieľ a je možné tvrdiť, že existuje vzťah rozumnej proporcionality a primeranosťou medzi použitými prostriedkami a zámerom, ktorý sa má ním uskutočniť.

Mgr. Katarína Szabová
výkonná riaditeľka

⁴² Teda od 01.11.2019 do 31.12.2020.